

לשמוע קול תורה – מדרש בפרשה

פרשת קרח

רב לכם – רב לך

קרח היה רשע. לא זו בלבד שמרד בה' ובמשה אלא שניסה גם להמריד את כל העם ולפתות אותם לחזור למצרים. גם כפיות טובה נוראית הייתה מנת חלקו.

משה רבנו מנסה בכל כוחו להניא אותו מדרכו הרעה ומציע לערוך מבחן שיוכיח שאכן בחירת אהרן הייתה רצונו של ה' ולא העדפה אנושית פסולה:

"זאת עשׂו קחו לָכֶם מַחֲתוֹת קָרַח וְכָל עֲדָתוֹ. וְהָנֹחַ בָּהֶן אֲשׁ וְשִׁימוּ עָלֵיהֶן קִטְרֶת לִפְנֵי ה' מִקֶּחַ וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ רֵב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי" (במדבר טז, ו-ז).

המדרש מזהה ביטוי מיותר בסיום נאומו של משה:

"אתה הכית במקל, ובמה שהכית אתה לוקה. אתה אמרת **רב לכם** – בעתיד תשמע **רב לך**" (במדבר רבה יח, יח בתרגום לעברית).

לדברי המדרש הצעתו של משה הייתה ברורה דיה כבר בראשיתה, ולא הייתה כל סיבה לסיימה בתוכחה "רב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי" – תוכחה שלא הייתה בה כל תוספת שכנוע לקבלת ההצעה. על חטא זה שחטא משה בלשונו ישיב לו ה' בלשון דומה כשיתחנן להיכנס לארץ: "רב לָךְ אֵל תֹּסֶפֶת דְּבָר אֵלֵי עוֹד בְּדָבָר הַזֶּה" (דברים ג, כו). טריקת דלת כנגד טריקת דלת.

נראה שמשה רבנו – אביהם של כל הנביאים, עבד ה' אשר הוציא ישראל ממצרים, נותן התורה אשר הגן בגבורה על עמו ונלחם את מלחמותיהם – לקה על קטנה שבקטנות בשל צדיקותו הרבה, כי הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה.¹ ואולם ברור שאין תכליתו של המדרש לדבר דברי גנאי על נותן התורה אלא להעביר מסר חשוב לכולנו:

בכל דיון והידברות עם יהודי שסר מן הדרך עלינו להסביר בנועם את עמדתנו ולנסות להבהיר לו את טעותו, אך אין להשתמש בקללות ובמילות גנאי לשם כך. אם אפילו כלפי קרח ועדתו ראו חכמינו בביטוי "רב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי" טריקת דלת לקירוב הלבבות, על אחת כמה וכמה שאין להתבטא באיומים ובקללות בוויכוח בין יהודים החושבים אחרת זה מזה. גם כאשר צודקים יש לדבר תמיד בגובה העיניים והלב.

שאל דוד בוצ'קו

¹ "סביביו נשערה מאד (תהלים נ, ג) – מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו כחוט השערה" (יבמות קכא, ב).